

Achtergrondinformatie – Social media

Social media zijn ontzettend handig om de rest van de wereld, of alleen een groep van vrienden en/of bekenden te laten weten wat jou bezighoudt, wat jij van iets vindt of wat er in jouw leven gebeurt. Veel mensen gebruiken daarom social media. Op social media is het heel makkelijk om het werk of de foto's van anderen te gebruiken. Maar ook online gelden dezelfde regels als in het dagelijks leven. Het auteursrecht en het portretrecht zijn ook van toepassing bij alles wat je plaatst op TikTok, Snapchat, Instagram, WhatsApp, Signal en alle andere media.

Auteursrecht

Iedere maker heeft auteursrecht wanneer die een originele foto, video, tekst, lied, schilderij of sieraad maakt. Auteursrecht helpt makers hun werk te beschermen, zodat het niet zonder toestemming gepubliceerd of gereproduceerd wordt. In de verdiepingslessen 'Welke rechten heb ik als maker?' en 'Wat mag ik als gebruiker?' leren jouw leerlingen welke rechten een maker en welke rechten een gebruiker heeft. Maar hoe zit het met het delen van informatie online via hyperlinks?

Wat mag wel?

Je mag op je eigen social media-account of je eigen website een linkje plaatsen naar een video, foto, artikel of blog van iemand anders op een andere website. Die foto's, video's of teksten waren namelijk toch al voor iedereen te zien op die andere websites, en dan mag je daar gerust naar verwijzen met een linkje.

Wat mag niet?

Je mag niet een foto, video of tekst van een andere website eerst downloaden en dan op je eigen website of social media-account plaatsen. Je mag dus alleen een linkje plaatsen die verwijst naar de oorspronkelijke website waar die foto, video of tekst op staat. Je mag ook niet opzettelijk linken naar illegale websites. Dat zijn websites met foto's, films, muziek, boeken of games, waarbij je weet dat het werk zonder toestemming van de makers op die website is geplaatst.

Portretrecht

Iemand die een foto maakt, heeft auteursrecht op zijn eigen foto en mag daarom zelf beslissen wat er met die foto gebeurt. Maar wat als er mensen op de foto staan? Hebben die daar ook iets over te zeggen? Het antwoord is: ja. Portretrecht beschermt de privacy van de geportretteerde.

Je mag op je social media-account best wel zonder toestemming een foto of filmpje gebruiken waar iemand op staat, maar in een paar gevallen mag dat niet. Dat hangt af van de volgende situaties:

Niet: privé of thuis gemaakt

Je mag niet ongevraagd foto's of filmpjes maken van mensen thuis of in een privésituatie. Ook niet in ruimtes waar niet zomaar iedereen naar binnen mag, maar alleen de mensen die daar horen, zoals de school. Daar moet je eerst toestemming voor vragen aan de mensen die op de foto of in de film komen. Als dat minderjarigen zijn, heb je toestemming van hun ouders nodig.

Wel: in het openbaar gemaakt

Je mag foto's of filmpjes van mensen op straat of op andere plekken waar iedereen mag komen, vaak wel gebruiken op je social media-account of website.

Maar nooit: als iemand daar last mee kan krijgen

Voordat je een foto of filmpje online zet, moet je eerst goed nadenken over de gevolgen. Als je denkt dat de persoon op de foto of in het filmpje daar weleens last mee kan krijgen, mag je de foto of het filmpje niet zomaar plaatsen waar ook anderen het kunnen zien. Je moet dan eerst toestemming vragen aan die persoon.

Beroemde personen

Filmsterren, popsterren of bekende sporters hoeven het ook niet zomaar goed te vinden als anderen ongevraagd hun portret gebruiken, omdat zij dan inkomsten mislopen. Zij kunnen namelijk zelf geld vragen voor foto's waar zij op staan. Aan de andere kant is het voor hen als bekende personen onvermijdelijk dat foto's van hen worden gemaakt en gedeeld als zij in de openbaarheid verschijnen. Zij kunnen wel actie ondernemen als er commercieel gebruik wordt gemaakt van hun afbeelding zonder toestemming en als er geen sprake is van redactioneel gebruik in een reportage, een krant of een tijdschrift.

Tips voor de leerkracht voor een volgende keer

- Korte les [Foto's delen](#): Over hoe het zit met het auteursrecht als je foto's deelt die jij hebt gemaakt.
- Verdiepingsles [Portretrecht](#): Deze les gaat dieper in op jouw rechten als je op een foto staat.

In de verdiepingslessen vind je:

- een video,
- een leestekst op niveau groep 7/8,
- een quiz over de inhoud,
- een leuke puzzel (woordzoeker, kruiswoord of rebus).

Deze lessen zijn ook geschikt voor zelfstandig werken.

Copy Koppie Quest

Een leuke en leerzame aanvulling op het lespakket Wijs met media omgaan is de Copy Koppie Quest. Een interactieve game die je samen met de klas speelt en die onderdeel is van het populaire programma HackShield.

In deze klassenquest ontdekken leerlingen:

- dat zij als maker van een origineel werk beschermd worden door het auteursrecht,
- wanneer je een afbeelding van iemand anders mag gebruiken, en wanneer niet,
- wat je wel en niet mag doen met afbeeldingen die je bijvoorbeeld via Google vindt,
- of je afbeeldingen van anderen zomaar mag verkopen of delen.

De game is gratis te gebruiken en voorzien van een duidelijke lesbrieven. Je vindt alle informatie op de [HackShield-website](#). Voor deelname aan de klassenquest is een gratis leerkrachtaccount nodig.

Meer informatie over auteursrecht?

- auteursrechtvoorjou.nl
Algemene informatie over auteursrecht voor kinderen. Inclusief video "Auteursrecht in twee minuten".
- onderwijsauteursrecht.nl
Voor leerkrachten: regels voor beeldgebruik in het onderwijs.
- auteursrecht.nl
Meer achtergrondinformatie over het auteursrecht.

